

(Политика, 12.12.2008)

Ако не можемо да контролишемо „обична” јавна предузећа, како ћемо контролисати послове у највећем јавном предузећу – држави?

Злобник би рекао да ће следећа фаза у развоју политичке тактике Бориса Тадића, председника Србије, бити сазивање родитељских састанака на крају сваког тромесечја, а на њима би председник упозоравао како министри уче и како се понашају.

Око иницијативе Бориса Тадића да се тромесечно преиспитује рад министара на основу три критеријума (стручност, оцена јавности и политички критеријум) јавност се – барем они представници јавности који су о томе нешто упитани – поделила на два табора: једни верују да је то обичан маркетиншки трик а други се надају да би то могло помоћи.

Има ту и озбиљнијих питања, а једно је сигурно следеће: до које мере се Борис Тадић, институционално и ванституционално, меша у функционисање извршне власти и да ли је промењена уставна природа поретка. Да ли је, у суштини, реч о полупредседничком систему, што је донекле произашло из околности да се терет укупне власти нашао у рукама победника свих врста избора (председничких и парламентарних), или има ту и личне тежње да се буде у „центру света”?

Друго важно питање јесте да ли је све чешће задирање Бориса Тадића у послове извршне власти ствар изнудице, цена која се мора платити поприлично хетерогеној постизборној коалицији? Рекао бих да јесте и да ово чему сада присуствујемо произилази из једног превентивног потеза премијера Мирка Цветковића, који је, прихватајућу дужност мандатара владе, тражио да носилац победничке листе с избора буде одговоран за функционисање већине у српском парламенту и следствено томе за одржавање коалиционе равнотеже.

Ту, недавно, а поводом „случаја Кришто”, када је помињао могућност оставке, ако треба, Млађан Динкић је помињао подношење оставке Борису Тадићу, као да је један од саветника у председничком кабинету, а не, ако баш буде требало, да ће поднети оставку

Цветковићу који је председник владе.

У кризним данима, када се под налетом економске кризе, свет структурално мења, велика одговорност пала је на леђа Бориса Тадића или је и он, делом, то себи на леђа натоварио. Мислим да је то једна од оних политичких и друштвених тема која се не сме прескакати због политике незамерања, кукавичлука, незаинтересованости или нечег сасвим четвртог.

Председничка моћ има сасвим јасна уставна ограничења, али се испоставља, оно што смо и знали, да је моћ председника партије која је победила готово неограничена, осим развргавањем савеза на којој је моћ реализована или, у екстремним случајевима, народним гневом. Као друштво нисмо обучени, нити институционално организовани да контролишемо партијску моћ. Да јесмо не бисмо имали поплавни талас афера у јавним предузећима која се доживљавају као партијски плен. Ако не можемо то да контролишемо како ћемо контролисати послове у највећем јавном предузећу – држави?

Борису Тадићу сигурно личне храбрости не недостаје, али не бих рекао да је то довољно за добро вођење народних послова. Зна он то боље него ја, али би морао да се чува ласкаваца и оних који му повлађују због опортунизма, јер га лако могу убедити и да је ова идеја о тромесечном испиту за министре нека добра идеја.

Џозеф Стиглиц, најтраженији економиста данашњице, рекао је пре неки дан, приликом посете Београду, да је корпоративна неодговорност, као један од битних узрочника кризе, била изазвана и захтевима управних одбора корпорација да им менаџмент свака три месеца приказује учинак, с обавезом да се види напредак, а притом су менаџерске бонусе везали за тромесечне билансе, па су менаџери запоставили било који дугорочни циљ, мере неопходне за дугорочну стабилност и одрживост, тркали су се да од једног до другог састанка управног одбора, надувају послове и саме себе, док тај балон, напуњен смесом импровизације и краткорочности, није пукао.

Грдно греша онај ко мисли да је, са становишта могућног исхода, натегнута аналогија између захтева грамзивих управних одбора и захтева Бориса Тадића. Врло је могуће да ће хвале вредна иницијатива о смени неодговорних произведи још већу количину неодговорности.

Оцене на тромесечју

Пише: Драгољуб Жарковић
понедељак, 15 децембар 2008 20:06

главни уредник недељника „Време“